

CZU: 373.67:37.07

**RECONSIDERAREA MANAGEMENTULUI ȘCOLII DE ARTE „A. STÂRCEA”,
MUNICIPIUL CHIȘINĂU
DIN PERSPECTIVA PEDAGOGIEI COMPETENȚELOR**

*Iulia MÎNDRESCU, director-adjunct, școala de arte „A. Stârcea”,
doctorandă UPS „I. Creangă” din Chișinău, RM*

Abstract: *The article addresses the opportunity of reconsidering the management of the art school nowadays, the reconceptualization of the designing-planning-organizational process and the development of the educational process from the perspective of the macro-structural and micro-structural competences, integrated in the Project of the pedagogical aims from the instrumental-artistic education perspective vis-à-vis the education plan, designing a Model for learning the basic instrumental-artistic competences with their respective specification.*

Key words: *management, School of Arts, competence, learning Model, esthetic education, interculturality.*

Școala de arte “A. Stârcea” din mun. Chișinău, prin tot conținutul activității sale contribuie plenar la educația estetică a elevilor și acest deziderat constituie esența *managementului școlii de arte, ca instituție de cultură, care direcționează activitatea organizației de profil cultural către o anume finalitate - însușirea de valori în sens estetic, artistic, moral, spiritual, dezvoltarea și promovarea acestor valori, protejarea și punerea în circulație a patrimoniului cultural.*

Managementul școlii de arte vizează managementul cultural, managementul învățămîntului artistic, care nu este la noi încă o disciplină științifică consolidată, care să contribuie la dezvoltarea și extinderea practicilor artistice și culturale.

Managementul educațional al școlii de arte, în esența sa, devine un management de calitate, se concentrează pe dimensiunea umană și utilizează strategii de tip comunicativ, de colaborare/participare, negociere și soluționare a doleanțelor copiilor și părinților privind împlinirea vocației de dezvoltare prin creație artistică/estetică a ființei umane.

Pedagogia competențelor impune reconsiderarea managementului școlii de arte, regândirea conținutului acestuia din perspectiva competențelor, ținând cont de specificul activității școlii de arte care reclamă un management al instruirii centrat pe subiect, pe cel ce învață, pe aspecte de individualizare și diferențiere în raport cu potențialul de care dispune fiecare elev, interesele și aptitudinile, capacitățile sale. Astfel, politicile educaționale actuale promovate în R.Moldova necesită ca managementul școlii de arte să asigure procesul de proiectare-implementare-evaluare a curriculumului școlii din perspectiva competențelor, o reconceptualizare a procesului educațional la nivel macro structural și micro structural-tabelul 1.

Conținutul *educației estetice* este concretizat în ceea ce se înțelege prin cultura estetică școlară, care se prezintă în două ipostaze:

- a) *cultura obiectivă*, reprezentată de un ansamblu de cunoștințe și ca practici estetice, prevăzute în documentele școlare și transmise în procesul instructiv-educativ din

școală.

- b) *cultura subiectivă*, care apare – așa cum remarcă Văideanu - „ca rezultat spiritual produs în individ de asimilare a culturii obiective”. Acest rezultat spiritual se concretizează într-un ansamblu de capacități, aspirații, sentimente și convingeri estetice - toate subsumate și integrate unui ideal estetic [8].

Tabelul 1. Proiectarea finalităților pedagogice în perspectiva educației instrumental-artistice vis-à-vis de planul de învățământ al școlii de arte [3, 1, 5,7, 8].

Proiectarea finalităților pedagogice în perspectiva educației instrumental-artistice I. La nivelul sistemului educațional vocațional	Profil de studii	Durata studiilor, clasele și numărul total de ore pe săptămână								
	Specialitatea și disciplinele	Cl.1	Cl.2	Cl.3	Cl.4	Cl.5	Cl.6	Cl.7	Cl.8	
<p>(1) <i>Ideal pedagogic</i>: formarea personalității integre, armonios dezvoltate, creative, inovative, deschise</p> <p>(2) <i>Scopuri pedagogice</i>:</p> <ul style="list-style-type: none"> • democratizarea educației/învățării în termeni de intrare- ieșire; • formarea deprinderilor, competențelor instrumental-artistice, respectând identitatea culturală; • valorificarea învățământului vocațional de arte în sensul progresului socio-uman. <p>(3) <i>Obiective generale ale sistemului de învățământ</i> vocațional de arte;</p> <ul style="list-style-type: none"> • abordarea sistemică (globală, interdisciplinară, în sensul educației permanente); • abordarea curriculară centrată pe formare de competențe; • abordarea psihologică în sensul dezvoltării potențialului de care dispune fiecare elev. <p>II. La nivelul procesului de învățământ</p> <p>(1) <i>Obiectiv general</i> (al planului de învățământ):</p> <ul style="list-style-type: none"> • stimularea capacității de învățare inovatoare, creativă; • formarea de competențe generale și specifice conform standardelor educaționale stabilite. <p>(2) <i>Obiective specifice</i>:</p> <ul style="list-style-type: none"> • dobândirea culturii generale instrumental-artistice; • dobândirea culturii generale de bază în domeniu: (cunoștințe, capacități, aptitudini, 	Profilul Muzică. Specialitatea Interpretare instrumentală									
	Instrumente cu clape: <i>pian</i>	6,5	6,5	6,5	7,5	10	10	11	5	
	Instrumente cu corzi: <i>vioară, violoncel, chitară</i>	6,5	6,5	6,5	7,5	10	10	11	5	
	Profilul Muzică. Specialitatea Interpretare instrumentală									
	Instrumente <u>aero-fone și percuție</u> : <i>flaut, trompetă, clarinet, saxofon, trombon, oboi, xilofon, baterie</i>	6,5	7,5	10	10	11	6			
	Instrumente populare: <i>acordeon, nai, țambal, cobză</i>	6,5	7,5	10	10	11	6			
	Profilul Muzică. Specialitatea Interpretare corală									
	<u>Cor</u>	6	6	6	8	8	8	8		
	Profilul Arte Vizuale. Specialitatea Arta plastică									
	<u>Arta plastică</u> : <i>desen, pictură, compoziție, arta decorativă, aplicată, sculptură/modelaj.</i>	13	13	13	13	13				
	Profilul Arta Teatrală. Specialitatea Actorie									
	<u>Actorie</u>	9	9	9	9	9	6			
Profilul Arta Coregrafică. Specialitatea Dans popular										
<u>Coregrafie</u>	11	12	12	12	12	6				

Creșterea calității educației estetice prin asigurarea realizării intereselor, doleanțelor copiilor și părinților în satisfacerea dezvoltării capacităților, aptitudinilor, talentelor muzical-artistice trebuie să devină, în mod explicit, activitatea de bază a întregului proces de management educațional în școala de arte, valorificând plenar în acest scop prevederile curriculumului educațional prevăzut pentru școala de arte. Parte centrală a educației estetice, educația artistică, are o sferă de acțiune mai restrânsă (vizează numai valorile artei), sondează

însă mai adânc, presupune un grad mai mare de inițiere, angajează calități mai subtile și solicită mai complex personalitatea în ansamblul ei. Obiectivele, conținuturile, metodele și formele educației artistice sunt puternic individualizate, se exprimă prin limbaje și tehnici specializate și implică o competență profesională atestată celui ce o realizează în școală sau în afara școlii. Distincția între educația estetică și cea artistică este relativă, ea fiind determinată în primul rând, de particularitățile valorilor estetice prin care se realizează. Drept urmare, **Planul de învățământ al școlii de arte este stabilit de Ministerul Educației, Culturii și Cercetării și reprezintă un document oficial de proiectare globală a conținutului instruirii, care stabilește, conform criteriilor valorice/pedagogice scopurile și obiectivele educației instrumental-artistice adaptate la nivel de politică a educației, prevede o repartizare de timp de învățare pe profiluri de formare adecvat prevederilor politicilor educaționale, ținând cont de particularitățile de vârstă ale elevilor, opțiunile și interesele acestora, de experiențele în domeniu și este structurat pe trei niveluri [11]: Nivelul 0 - învățământul preșcolar preconizat copiilor între vârstele 5-7 ani (grupa pregătitoare); Nivelul I - învățământul primar clasele a I-IV- a profil „Muzică” cu durata studiilor de 1-8 ani; Nivelul II - învățământul gimnazial clasele a V-VIII- a profil „Muzică” cu durata studiilor de 1-8 ani, clasele a III-VI- a profil „Muzică”, și clasele a I-V- a cu profil: „Arta plastică”, „Arta teatrală”, „Arta coregrafică”. Fiecare profil prevede discipline specifice de formare: De exemplu, Profilul Muzică, Specialitatea Interpretare Instrumentală - Instrument muzical special, Solfegiu și Teoria Muzicii, Literatura Muzicii, Instrument auxiliar, Exersări colective: cor, orchestră (ore săptămânale pentru grup), disciplina opțională (de formare profesională), ansamblu (pentru fiecare elev). Activitatea de instruire reprezintă principalul subsistem al activității de educație, planificată întru formarea de competențe specifice prin determinarea de *obiective – conținuturi – metode de predare – învățare-evaluare*, realizată prin acțiuni integrate în cadrul oricărei activități de instruire în procesul de învățământ în cadrul unor forme de organizare generale (formale, nonformale), particulare (frontale, pe microgrupe, individuale) și activități concrete (lecții, cercuri de specialitate, consultații individuale și de grup etc., *lecția* fiind forma principală de organizare a instruirii în cadrul procesului de învățământ)..**

Experiența pedagogică acumulată pe parcursul anilor mi-a permis elaborarea unui model de învățare, acceptat și promovat de noi în Școala de Arte „A.Stârcea”, mun.Chișinău ca reper epistemologic, model constituit în baza consultării lucrărilor de specialitate [3,1, 5,6,10].

Analiza și validarea Modelului respectiv implică valorificarea *conceptelor fundamentale ale pedagogiei*, dar și ale *normativității* și ale *metodologiei specifice*, angajate la nivelul construcției *modelului praxiologic* și la nivelul ordonării sale prin intermediul *principiilor* (generale, ale proiectării; specifice – ale organizării, planificării, realizării-dezvoltării; didactice) [3, 1, 6].

Diferențierea curriculară vizează adaptarea procesului de predare-învățare la posibilitățile aptitudinale, la nivelul intereselor cognitive, la ritmul și stilul de învățare al elevului. Această **strategie diferențioare** redă **trecerea** de la *„o școală pentru toți”* la **„o școală pentru fiecare”**, trecere ce poate fi realizată tocmai prin posibilitățile oferite de proiectarea și aplicarea onestă a curriculumului în condițiile în care are loc într-adevăr trecerea la centrarea pe nevoile și interesele elevului, aspect specific școlii de arte. În acest context, pentru instituții de acest gen, precum este școala de arte, se potrivește schema de diferențiere a instruirii inițiată de C. Crețu.

Aceste orientări pot și trebuie realizate și prin crearea unui mediu favorabil învățării, care presupune: condiții destinate, permissive de susținere și securizare, stimularea prin promovarea

STRUCTURA DE FUNCȚIONARE A ACTIVITĂȚII DE INSTRUIRE ÎN CONȚETUL PROCESULUI DE ÎNVĂȚĂMÂNT (pian)

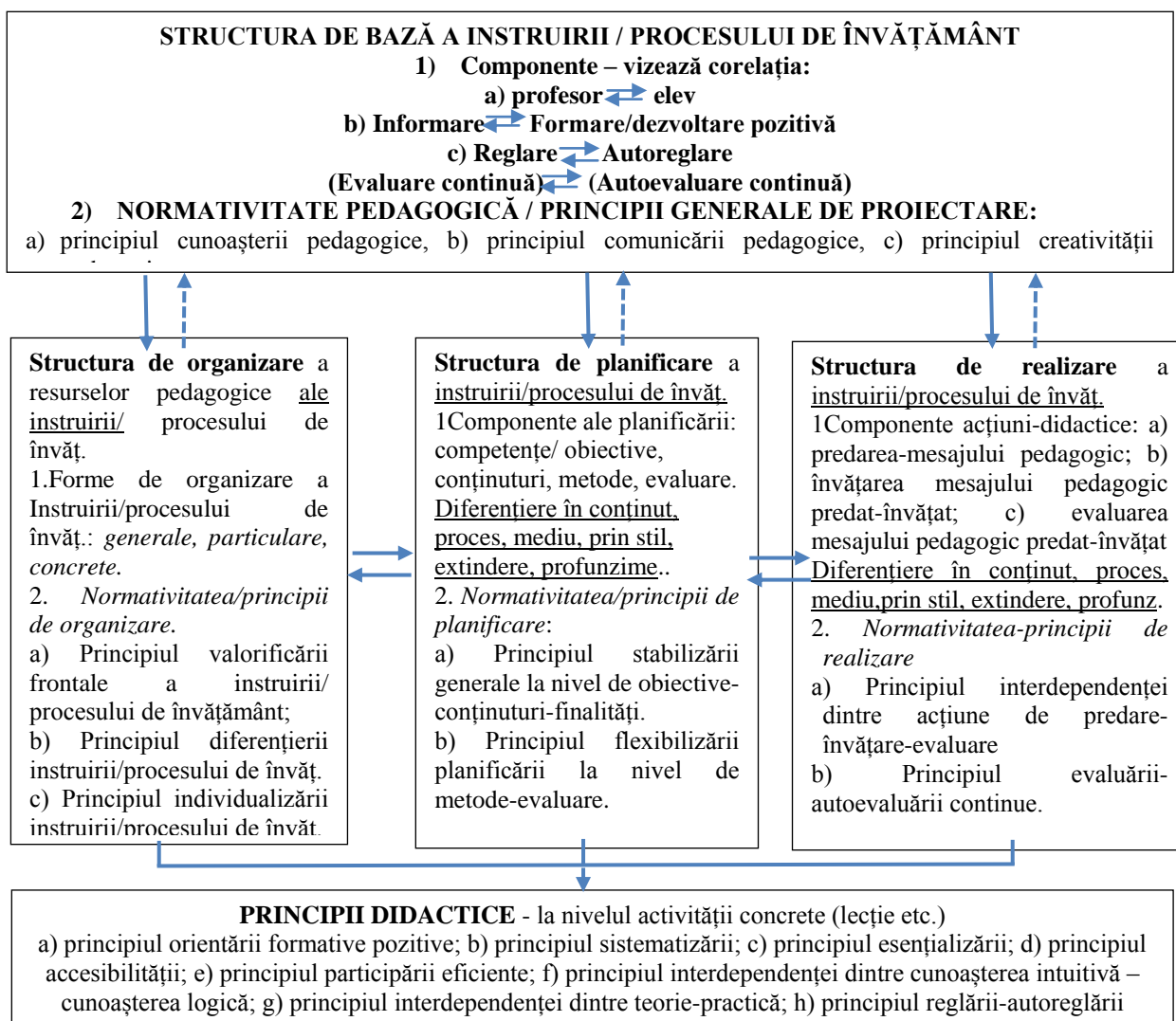

Figura 1. Modelul praxiologic al structurii de funcționare a instruirii/învățării [adaptare, 2].

transferurilor de opinii, aprecieri, observații, sugestii, valorificarea experiențelor personale. încurajarea exprimării originale, a gândirii divergente, a asumării riscului, acceptarea și respectarea diferențelor între indivizi, comunicarea empatică, echilibrul între conduita competițională și cea cooperantă. Evaluarea diferențiată se referă atât la instrumentele utilizate, cât și la aptitudinile și deprinderile formate, precum și la conținutul informațional (interdisciplinar, intradisciplinar sau transdisciplinar). Pentru a fi eficace și efectivă rezultatele evaluărilor trebuie interpretate și analizate pentru că numai astfel se pot proiecta și realiza activități de reglare și remediere - individuale sau pe grupe de nivel - care să permită fiecărui elev să progreseze în mod real. Tendința de creare a condițiilor pentru egalitatea șanselor de

reușită ale tuturor elevilor și în legătură cu aceasta a făcut posibilă apariția și dezvoltarea diverselor modele consacrate în științele socioumane vizând problema dată: *modelul sociologic al reproducerii culturale, modelul psihologic al stadiilor dezvoltării intelectuale, modelul pedagogic al accelerării instruirii, modelul optimizării procesului de instruire* etc.

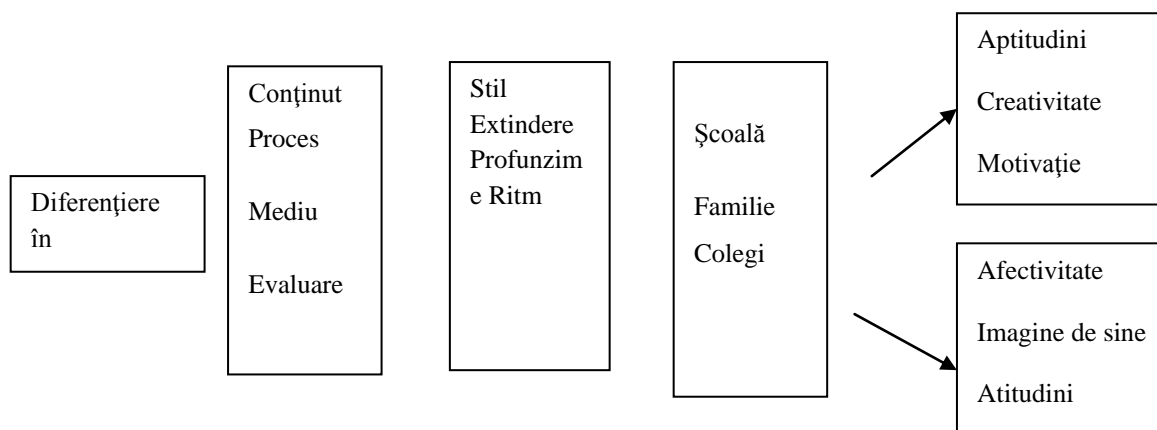

Figura 2. Schema de diferențiere a instruirii [C. Crețu, 4]

Printre acestea un loc aparte îl ocupă *modelul învățării* depline propus de John Carrol [apud 2], care precizează că Nivelul de învățare atinge maximum atunci când raportul dintre timpul efectiv folosit și timpul necesar este egal cu 1.

$$\text{Nivelul de învățare} = \left[f \frac{\text{Timpul efectiv folosit}}{\text{Timpul necesar}} \right]$$

În realitate este destul de dificil să se obțină acest rezultat, pentru că elevii folosesc mai puțin timp pentru învățare, decât este necesar. Factorii mai ușor de influențat în scopul sporirii eficienței procesului didactic sânt: calitatea instruirii, care depinde direct de profesor, perseverență, ocazia de învățare și întrucâtva de aptitudinea de învățare. Dezvoltările ulterioare ale învățării depline efectuate de B. Bloom și colaboratorii săi au scos în evidență că (1) există elevi, care învață mai rapid și elevi care învață mai lent și (2) în dependență de asigurarea unor condiții de învățare favorabile majoritatea elevilor sunt foarte asemănători sub raportul capacităților de învățare al vitezei de învățare și al motivației în vederea învățării ceea ce se confirmă în realitatea școlară[ibidem]. În perspectiva pedagogiei competențelor și a finalităților educației instrumental-artistice am determinat tipurile de competențe prevăzute pentru formare în Școala de Arte (tab. 2).

În cotextul examinat sunt actuale **competențele transversale ale disciplinei (de ex.) pian**, care vizează: Participarea afectivă în actul muzical de interpretare; Redarea imaginii artistice și a conținutului ideatic al creației muzicale prin identificarea limbajului muzical; Dezvoltarea abilităților muzical-practice și integrarea în activități cultural-artistice școlare și interșcolare; Studiarea și înțelegerea devirsității fenomenului muzical-artistic din perspective semnificațiilor emoționale, estetice, sociale și spirituale; Educarea simțului estetic al elevilor prin

extinderea cunoștințelor teoretice, istorice și literare; Selectarea imaginilor plastice potrivite pentru ilustrarea lucrărilor muzicale cu caracter contrastant. Caracterizarea muzicală proprie a unor personaje, acțiuni, fapte, a unor fenomene naturale utilizând termeni, expresii specifice. Transpunerea impresiilor, ideilor, sentimentelor muzicale în limbajul altor arte: în versuri, în mișcări corporale plastice, în desene, sculpturi și colaje.

Tabelul 2. Tipurile de competențe prevăzute pentru formare în școala de arte „A. Stârcea”.

Competența	Scopul educației	Tehnologii pedagogice de bază	Tipuri de activități
<i>1</i>	<i>2</i>	<i>3</i>	<i>4</i>
Competențe elementare: posedarea de mijloace elementare de cunoaștere, însușirea bazelor cunoașterii teoriei și practicilor muzicale	Formarea personalității, posedarea de cunoștințe necesare pentru instruire/învățare muzicală și formarea de deprinderi practice la pian	Instruire dezvoltativă, formarea interesului de cunoaștere, deprinderilor de interacțiune profesor-elev	Leții, ocupații, concursuri de cunoaștere, activitate muzicală publică a elevilor
Commetențe funcționale: posedarea de mijloace de cunoaștere muzicale de bază, a culturii proceselor de posedare a instrumentului-pian	Fornarea personalității care dispune de un potential dezvoltat, care gândește și dispune de capacități de dirijare efectivă cu procesele de bază ale existenței sale în lumea muzicii	Implementarea metodelor euristice și a instruirii dezvoltative , de dezvoltare a personalității intelectuale, armonios dezvoltate	Instruire individuală și autoinstruire , participare la concursuri muzicale/la disciplină
Competențe informaționale: însușirea spațiului informațional, valorificarea culturii informaționale la disciplina-pian	Formarea personalității care dorește să obțină cunoștințe și să le aplice în practică, care are tendințe spre autoinstruire	Instruire diferențiată și personalizată, instruire intrnet-învățare	Însușirea bazelor tehnologiilor informaționale, a posibilităților internetului, altor surse de comunicare și învățare
Competență metodologică: însușirea conceptului de formare muzicală, determinarea propriului traseu de formare muzicală la	Formarea personalității orientată spre valorile umaniste: libertate, creativitate, unicitatea persoanei și individualitate	Formarea unei poziții moral-spiritual active	Păstrarea tradițiilor, ritualurilor școlii, menținerea legăturilor cu elevi/absolvenți cu performanță în domeniu

pian			
Competențe comunicative: posedarea de forme de interacțiune socioculturală, cunoașterea culturii muzicale în domeniu	Formarea unei personalități active care posedă deprinderi de receptare și înțelegere a valorilor general umane, muzicale, care acceptă responsabilitate și deschidere	Formarea culturii de de comunicare, de comunicare nonviolentă, stăpânirea limbii materne și tendința de însușire a altor limbi întru dezvoltarea culturii comunicării	Învățarea unor deprinderi sociale, a învățării în grup/colectiv, acordare de ajutor social
Competențe profesionale: cunoașterea culturii profesionale a domeniului de interes muzical, posedarea de deprinderi muzicale caracteristice domeniului, capacitatea de proiectare a creșterii proprii	Formarea la elevi a capacității de realizare a propriului destin muzical-artistic prin antrenare în activități specifice, formarea motivației către o viață creatoare, cu sens	Orientarea profesională, formarea deprinderilor de muncă în domeniul de interes muzical	Activitatea de diagnosticare. Susținerea informațională a elevilor și acordarea de ajutor în alegerea profesiei. Organizarea de investigații sociale.
Competențe interculturale: familiarizarea cu diversitate culturală a domeniului, acceptarea diversității	Formarea personalității ce posedă o gândire umanistă, care creator valorizează cultura universală, potențialul propriu	Învățământ umanitar și suplimentar ce asigură formarea deprinderilor culturii comunicării	Crearea rețelei de facultative, concursuri

Competențele specifice ale disciplinei respective integrează: Ținuta elevului în fața pianului, ținuta mâinilor sale, mișcările libere și naturale; Relevarea conținutului imagistic al lucrării și pătrunderea în particularitățile de formă a acesteia: frază, propoziție, perioadă, parte, mișcare, compartimente; studierea particularităților de interpretare a formei ample (allegro de sonată) și capacitatea de percepere a construcțiilor muzicale ample; Demonstrarea potențialului tehnic la pian bazat pe abilitatea de interpretare a gamelor, exercițiilor și studiilor pentru însușirea calitativă a repertoriului de virtuositate; Dezvoltarea auzului polifonic și a gândirii polifonice bazate pe interpretarea creațiilor de factura polifonică; Deținerea unei pedalizări corecte, coordonarea ei cu auzul, frazarea, caracterul și stilul lucrării; Studierea noțiunilor de gen, stil, curent muzical; Studierea particularităților stilistice de interpretare a repertoriului clasic și

autohton; Interpretarea în ansamblu, acompanierea creațiilor vocale și instrumentale, demonstrarea abilității de a crea imaginea artistică integrată în ansamblu; Interpretarea la prima-vista, ce demonstrează deprinderile de studiere independentă și creativă a creației muzicale.

Competențele/abilitățile/deprinderile la pian sunt specificate conform prevederilor curriculumului școlar, acestea includ nu numai componenta cognitivă, ci și cea operațional-tehnologică, motivațională, etică, socială și comportamentală.

Principalele scopuri ale educației artistice vizează drept obiective „deprinderile, cunoștințele și înțelegerea artistică - „aprecierea critică”, „moștenirea culturală”, „exprimarea/identitatea individuală”, „diversitatea culturală” și „creativitatea”.

Există legături crosscurriculare importante între arte și alte arii ale curriculum-ului. Multe programe de învățământ artistic includ scopuri pentru dezvoltarea deprinderilor-cheie, cum ar fi dezvoltarea abilităților sociale și a celor de comunicare și câteva au un scop specific de a încuraja legăturile dintre disciplinele artistice și altele (nonartistice).

În concluzie: Prin cele elucidate se confirmă că Codul educației și Strategia „Educația 2020” relansează educația și instruirea în actualitate în baza principiilor libertății și a dreptului la studii, inclusiv și îndeosebi, cu referință la cele ce vizează educația muzical-artistică întru dezvoltarea intereselor și opțiunilor proprii, conform aptitudinilor și capacităților, potențialului de care dispune fiecare elev. *Școala de arte ca instituție de cultură* își restructurează activitatea în corespundere cu noile politici educaționale axate pe implementarea pedagogiei/didacticii competențelor și a conceptului de asigurare a calității educației, realizând o nouă viziune asupra proiectării finalităților pedagogice și a procesului de învățământ. *Modelul praxiologic al structurii de funcționare* a instruirii/învățării cu valoare de paradigmă reprezintă esența schimbării în pozitiv din perspectiva competențelor și a calității educației.

BIBLIOGRAFIE

1. COJOCARU, V. GH. Competență-Performanță-Calitate. Chișinău. Tip. Centrală, 2019.
2. COJOCARU, V. GH. Schimbarea în educație și schimbarea managerială.- Chișinău, Ed. Lumina, 2004
3. CRISTEA, S. Fundamentele pedagogiei.- Iași, Polirom, 2010
4. CREȚU, C. Curriculumul diferențiat și personalizat.- Iași, Polirom, 1998
5. Codul educației, 2014.
6. CIOLAN, L. Învățarea integrată. Fundamente pentru un curriculum transdisciplinar. Iași, 2008.
7. GRANEȚKAIA, L. Tipuri de cunoaștere aplicată în procesul interpretării/studiului creației muzicale. În Revista *Artă și educație artistică*, nr.1(23), Bălți, 2014 p. 47-50.
8. IUCU, ROMIȚA B. Instruirea școlară. Perspective teoretice și aplicative. Iași: Polirom, 2008.
9. JONAERT, P. et al. Curriculum și Competențe. Cluj-Napoca, Editura ASCR, 2010.
10. JOIȚA, E. Instruirea constructivistă-o alternativă. Fundamente. Strategii. București: Aramis, 2006.
11. Planul de învățământ aprobat de MECC.
12. Strategia „Educația 2020”.